

Ньюмен ЛІВІ

Седрік та його хрещений батько

ГУМОРЕСКА

Був собі заповзятливий молодий письменник Седрік Гелбрейт. Мешкав він на вбогому горищі і від ранку до вечора писав оповідання та вірші, яких ніхто не хотів друкувати. Ця обставина дуже дошкуляла Седрікові, бо навколишні м'ясники бакалійники та інші ниці гендлярі правили за свої товари готівку, якої він не мав, а отже, й не міг придбати собі навіть найнеобхіднішого. До того ж скупий і зажерливий скнара, власник старезного будинку, на горищі якого тулився Седрік, нахабно вимагав, щоб той кожного місяця платив за житло.

Працьовитий молодик щотижня розсилав по різних редакціях паки оповідань та віршів, але невдовзі всі вони поверталися до нього з віддрукованими на машинці листами, де незмінно ввічливо говорилося: «Дякуємо за надісланий рукопис. На жаль, це не зовсім те, що нам тепер потрібно. Одначе ми аж ніяк не хочемо применшити вартісності Вашого твору й тишимо себе надією, що Ви будете такі ласкаві і надішлете нам щось іще. Редактор».

Такі листи додавали Седрікові снаги й відвертали його від спокуси розпрощатися зі своєю Музою і вдатися до принадніших способів заробити собі на прожиток — за кермом таксі чи за прилавком тютюнової крамнички.

«Усе одно я свого допнуся, — думав наш герой. — Вони ж бо завжди повертають мені рукописи із жалем і незмінно пишуть про їх вартісність. Ті редактори своє діло знають і не стали б просити мене надсилати нові твори, якби не хотіли цього насправді».

Стож він писав і далі.

Ньюмен Ліві (1888—1978) — американський письменник-гуморист, автор комедій та скетчів для сцени, а також прозових і поетичних творів, що широко публікувались у періодичних виданнях і виходили окремими книжками. Пропонована гумореска — із збірника 1958 р.

Newman Levy. Cedric's Fairy Godfather.

Перекладено за виданням: Spanish Pride. A collection of humorous stories. Higher School Publishing House, Moscow, 1968.

Одного дня, коли Седрік відшліфовував черговий сонет у стилі Петрарки, відчинилися двері, і до кімнати зайшов якийсь чоловік. Років шістдесят на вигляд, малий на зріст, худючий, з кількаденною щетиною на зморшкуватому обличчі. Вдягнений він був у пошарпані лахи, і від нього на всю кімнату тхнуло спиртним перегаром.

— Зараз не маю грошей, — озвався Седрік за звичкою, — але сподіваюся, наступного тижня...

— Я не збирач податків, — похмуро відповів незнайомець.

— Тоді сідайте, — мовив Седрік з полегкістю. — А хто ж ви такий?

— Я твій хрещений батько-чарівник.

— Де ж ви були раніше? Ви мені ой як потрібні! — докірливо глипнув на нього Седрік.

— Сайрус Постлвейт. Твій хрещений батько від того самого дня, як ти народився. Чи не знайдеться в тебе чим промочити горлянку?

— Ні.

— Кепсько... Я, власне, давно вже збирався навідатися сюди і стати тобі в пригоді. На те й існують хрещені батьки-чародії. Та знаєш, яке воно, це життя...

— Ні, не знаю, — сухо відказав Седрік.

— Крутишся, як млинок. То справи, то якісь інші клопоти. Час летить, і незчуєшся, як... Ну, та ось я врешті перед тобою. Що для тебе зробити?

— Я хочу успіху! — із запалом вигукнув Седрік. — Хочу забагатіти й уславитись. Хочу, щоб мої твори друкувалися.

— Нема нічого простішого. Багатство, слава, успіх? Це мені за іграшку. Я вмить усе залаштую. Ти чув коли-небудь про знамениту виставу «Життя з батьком»? Це була моя ідея. Якимось за чаркою я поділився нею з одним знайомим чарівником, що доводився хрещеним батьком авторові п'єси. А що з того вийшло, всім відомо. Той хлопець став справжнім багатієм. Та ти не журися. В мене таких ідей хоч греблю гати.

— Тоді поквартесь, будь ласка, — нетерпляче мовив Седрік. — А то я цього тижня й разу не їв досхочу.

— Зараз, дай подумаю, — відказав містер Постлвейт. — Ми можемо створити знамениту оперу чи роман... Ні, ось що! — радісно вигукнув він. — Я розкажу тобі анекдота.

— Анекдота?..

— Увечері чоловік повертається додому, а жінка зустрічає його в сльозах: «Цього року спідниці носять на шість дюймів довші. Я більш не можу ходити в своїй старій спідниці. Вона закоротка». «Не бери в голову дурниць, — відказує чоловік з хитринкою в очах. — Поки пошиєш довшу, знову ввійдуть у моду короткі».

Містер Постлвейт відкинувся на стільці й голосно зареготав. Седрік втупив у нього здивований і обурений погляд.

— Я на краю загибелі, — буркнув він, — а ви мені — анекдота!

— Атож! Тепер вважай, що ти врятований, — сказав його новоз'явлений хрещений батько. — І не забудь: як усі посередники, я беру десять відсотків з прибутку. — А відтак швидко підвівся й зник за дверима.

Вражений Седрік сидів перед друкарською машинкою, і пальці його несвідомо стукали по клавішах. Через деякий час він подивився на аркуш паперу й побачив, що надрукував під своїм сонетом анекдот містера Постлвейта. «Е, що мені втрачати? — гірко подумав він. Тоді вклав аркуш у конверт, наліпив на нього останню марку й послав редакторові одного популярного журналу.

Через три дні Седрік отримав листа. Коли він його розгорнув, на підлогу впав чек. У листі було написано:

«Вельмишановний містере Гелбрейт!

На жаль, ми не можемо надрукувати Ваш сонет, бо останнім часом сонети взагалі не мають попиту на літературному ринку. Що ж до Вашої оповідки, то я з насолодою прочитав цей живий образок із життя. Посилаю за неї чек на п'ятдесят доларів. Ви маєте несхибне почуття гумору, тому чекаємо на нові подібні твори.

З повагою, Дж. Сміт, редактор».

Наступного дня за роботу сів уже зовсім інший Седрік Гелбрейт. По-перше, він модно підстригся, а по-друге, його обличчя світилося вдовolenням людини, яка ситно й смачно поснідала в одному з найкращих кафе в окрузі.

Тепер він уже не вагався. Його пальці бігали по клавішах машинки із швидкістю і впевненістю, не меншою, ніж у піаніста-віртуоза Рубінштейна, гра якого звучала з платівки десь на нижчих поверхах.

За кілька хвилин Седрік вийняв з машинки аркуш і прочитав написане: «Були собі два ірландці — Пет і Майк. Одного дня Пет каже Майкові:

— Вчора дружина сказала мені, що їй потрібна нова спідниця, бо цього року носять трохи довші.

— А ти їй на це що?

— То поноси й ти її трохи довше».

Цього разу відповідь з редакції популярного журналу надійшла напрочуд швидко й була сповнена ентузіазму:

«Любий Седріку!

Ваша гумореска вразила нас, як грім з ясного неба. Усі в редакції ще й досі хихотять, а моя секретарка міс Клейн сміялася до кольок у боці, і додому її відвезла карета «Швидкої допомоги». У конверті Ви знайдете чек на сімдесят п'ять доларів. Бажаємо нових творчих звершень.

Щиро Ваш Джек Сміт».

Дочитавши листа, Седрік відчув, що кімнату виповнює міцний спиртний дух. Він звів очі й побачив свого хрещеного батька, що непомітно зайшов до кімнати й зручно влаштувався у єдиному м'якому кріслі.

— Ну, хрещенику, як тобі ведеться?

— Є в мене і успіх, і гроші. Але я не задоволений. Ті маленькі побутові оповідки були непогані для початку, сказати б, для мого становлення як митця. Мої майбутні біографи назвуть їх раннім, або анекдотичним, етапом моєї творчості. Тепер я хочу зробити щось велике, вагоме, вихлюпнути весь хист, який мене переповнює.

— Авжеж! — підхопив містер Постлвейт. — Чудова ідея. Чом би тобі не написати серйозне оповідання... ну, скажімо, про чоловіка, що не має змоги купити своїй дружині нову модну спідницю. Він працює клерком у банку...

— Йй-богу, в цьому щось є! — вигукнув Седрік. — Це буде вже не просто образок із життя, а справжня хвилююча історія, сповнена пафосу боротьби з бідністю і палкого молодого кохання. Я ніби бачу все це перед очима. Чехов! Моем! Хемінгуей!..

— Куди їм до тебе, — зауважив хрещений батько. — А поки я тут, непогано б залаштувати одну дріб'язкову справу. Мої десять відсотків...

— Та певне ж, — відповів Седрік і, витягши з кишені жмуток купюр, подав їх Постлвейтові.

Після того як Седрік написав ще одне оповідання, стало ясно, що на літературному обрії спалахнула нова зірка, і то зірка першої величини. Та й оте попереднє оповідання про молоде подружжя редактор Сміт прийняв із захватом. Як і обіцяв Седрік, воно було сповнене пафосу боротьби з бідністю й палкого молодого кохання. А другим його шедевром стала сумна й глибока психологічна новела про уолл-стрітського мільйонера, чия себелюбна, ласа до розкошів дружина зажадала нове норкове манто, не знаючи, що саме того дня її бідолашний чоловік збанкрутував і лишився без жодного пенса.

«Нагадує найкращі твори Драйзера», — така була оцінка критиків.

І ось через кілька місяців Седрік, одягнений у бездоганний вечірній костюм, сидів біля каміна в розкішній вітальні містера Джека Сміта, редактора популярного журналу.

— Джеку, я дістав запрошення до Голлівуду, — сказав він недбало. — Вони пропонують мені зробити декілька сценаріїв. Але я відмовився.

— Думаю, ти правильно зробив, — схвально мовив господар.

— Грошей у мене й так задосить, — провадив Седрік. — То краще залишуся вдома й закінчу свій роман.

— Про що буде твій роман? — спитав містер Сміт.

— Про одну селянську родину в Югославії. У них не вродила картопля, і вони приречені на голодне животіння. А тим часом дружина просить чоловіка купити їй нові чоботи, бо всі сусідки вже носять модні високі, а в неї...

— Ти кажеш, високі чоботи? А чи не буде це трохи нерозважливо? — запитав Сміт. — Раніше в усіх твоїх творах ішлося про моду на довгий верхній одяг. Ця ідея принесла тобі усіх і здобула послідовників. Ти не повинен їх розчаровувати, перекинувшись на якісь там чоботи...

— Я розумію, — відказав Седрік. — Але ж треба колись і ризикнути. В мистецтві не можна тупцювати на місці.

Дальший перебіг подій — то вже предмет історії сучасної літератури. Роман Седріка «Плач по вмирущому листоноші» неабияк вразив усіх смливим і безжальним розкриттям гострої теми.

«У порівнянні з новим твором Седріка Гелбрейта «Плач по вмирущому листоноші», — писав один з провідних нью-йоркських критиків, — романи Достоевського здаються легковажними вправами невдатного дотепника».

Седрік сидів на веранді своєї фешенебельної вілли на Лонг-Айленді, яку придбав за гроші від екранізації «Вмирущого листоноші». Поруч у кріслі-гойдалці розкошував одягнений у сніжко-білий фланелевий костюм містер Постлвейт. Обидва мовчали.

— Тепер я маю все, про що мріяв, — урешті похмуро промовив Седрік. — Я зажив і слави, й багатства, але мій успіх гіркий мені, наче горобина на язиці.

— Ніколи не куштував горобини, — озвався містер Постлвейт. — Але від твоїх слів і справді стає гірко. Що тебе гризе?

— Я закоханий, — сказав Седрік. — І ось учора я посварився з дівчиною своєї мрії. З міс Ліною Краусмейер, прекрасною дочкою консервного короля, мільйонера Краусмейера. Всьому кінець. Я випив гірку чашу до дна.

— Ото ще велика мені важниця! — пирхнув містер Постлвейт, одним духом спорожнивши свій келих. — Кажеш, посварився з дівчиськом? Хай це тебе не турбує. Недарма ж знайомі називають мене Купідомом. Зараз же йди і надішли своїй Ліні отаку телеграму.

Він нашкрябав на аркуші кілька слів, віддав його Седрікові, і той прочитав:

«Люба Ліно! Вчора тобі було погано зі мною, а сьогодні мені ще гірше без тебе. Тужу й сумую. Твій Седрік».

Наступного місяця у великій залі суперготелю «Уолдорф-Асторія» відбулося бучне й урочисте весілля, яке вшанували своєю присутністю всі вершки світу моди й мистецтва. Головою застілля обрали містера Постлвейта, друга нареченого.

Споживши три пляшки шампанського, він виголосив тост за молоде подружжя:

— Мені оце спала на пам'ять одна історія, що сталася з такою ж молодою парочкою. Дружина попросила чоловіка купити їй нову спідницю, бо стара стала закоротка...

Усі за столом покотилися зо сміху.

З англійської переклав
Євген ВЛАСЕНКО
(Дебют у «Всесвіті»)

